

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 6359/99

כבוד השופט ד' דורנר
כבוד השופט ד' ביניש
כבוד השופט א' פרוקצ'יה

בפני:

מדינת ישראל

המערערת:

נגד

נחום קורמן

המשיב:

ערעור על פסק-דין בית-המשפט המחוזי
בירושלים מיום 16.8.99 בת"פ 202/96
שניתן על-ידי כבוד השופט ר' אור

כ"ד בתמוז תש"ס (27.7.00);
כ"ט באב תש"ס (30.8.00)

תאריך הישיבה:

עו"ד נאוה בן-אור

בשם המערערת:

עו"ד יאיר גולן

בשם המשיב:

פסק-דין

השופט ד' דורנר:

העובדות, ההליכים והטענות

1. בתאריך 27.10.96, בשעות הצהריים, התקבלה במוקד המועצה המקומית ביתר-עילית קריאה לעזרה בטיפול בילד שאיבד הכרתו באזור הנמצא בסמוך לכפר חוסאן. הקורא בקשר היה המשיב, נחום קורמן, יליד 1964, ששימש בתפקיד רכז-ביטחון של הישוב הדר-ביתר. חובשים שקלטו את קריאתו נסעו לכיוון הכפר. בדרכם פגשו את המשיב, כשהוא נוסע בג'פ ששימש אותו בתפקידו ומוביל עימו שניים מתושבי הכפר חוסאן ואת הילד הפגוע, הוא חילמי שושה בן ה-11. המשיב הניח את הילד בצד הדרך, וביחד עם החובשים חיפש סימני חבלה על גופו. לצורך כך אף הוסרה חולצתו של הילד. לאחר שלא נמצאו סימני חבלה עשו החובשים נסיונות להחיות את הילד, ואף הצליחו להשיב לו את הדופק. בתוך כך הגיע למקום אמבולנס, והילד הובהל לבית-חולים הדסה עין-כרם בירושלים, שם אובחן כי סובל הוא משטף-דם במוח. הילד לא חזר להכרתו, ונפטר במהלך הלילה.

2. באותו יום, בשעות אחר-הצהריים, בעוד הילד בחיים, התבקש המשיב על-ידי רשויות הצבא לשוב לכפר חוסאן. בצומת הוא פגש את איש המשטרה רס"ר שלום עמר, והלה ביקש ממנו להסביר את אשר אירע. בזירת האירוע המתינו גם טכנאים של מחלקת זיהוי פלילי של המשטרה. המשיב מסר לרס"ר עמר את גירסתו, שהעלה אותה על הכתב כשעה לאחר מסירתה. וכך רשם רס"ר עמר:

[המשיב] סיפר לי כי שמע שהיו זריקות אבנים מעל הגבעה לעבר כלי-רכב ישראלים. הוא הגיע עם ג'יפ הביטחון לכביש החדש וראה נערים על הגבעה. בתחילה נסע קצת יותר למטה, לאחר מכן ירד ונכנס מסביב לכפר (ביצע איגוף). משהגיע לילדים שזרקו הם ברחו. הוא ירד מהג'יפ ורדף אחרי אחד הילדים ומשהגיע אליו וצעק עליו הילד ענה "לא, לא" ולפתע התעלף. הוא טיפל בו, הרים לו את רגליו, ומשזה לא עזר הצטרפו מקומיים שעזרו בהנשמה ולאחר מכן פינה את הילד ובדרך הזעיק אמבולנס שהמשיך בטיפול ופינה את הילד לבית-חולים.

המשיב אף הוביל את רס"ר עמר בנתיב המרדף והצביע על מקום האירוע. על-פי דבריו נערך תרשים, והאזור צולם.

בעוד המשיב משחזר את האירוע, נמסר לחוקרים כי בן-דודו של הילד, איברהים שושה בן ה-12 (להלן: איברהים), היה עד-ראייה לארוע. איברהים זומן לתחנת-המשטרה, ומסר כי ראה שהילד נפל לאחר שהמשיב היכה בראשו וכי לאחר נפילתו המשיב טיפל בו. במקביל, נחקרו תושבי הכפר שמסרו שהמשיב היכה את הילד. החוקרים במקום ביקשו להציג שאלות בעניין זה למשיב, אך הוא סירב להשיב להם.

בשלב זה נקרא המשיב לתחנת-המשטרה, הואשם בתקיפת הילד והוזהר. בתגובה לכך סירב המשיב להשיב לשאלות.

כאמור, במהלך הלילה נפטר הילד, וגופתו הועברה למכון לרפואה משפטית לביצוע נתיחה שלאחר המוות. או אז, נקרא המשיב שנית לתחנת-המשטרה, הואשם בהריגה והוזהר. גם הפעם עמד המשיב בשתיקתו לאחר שהודיע, שעורך-דין שהעמיד לעצמו הינחה אותו "לא לשתף פעולה ולא להגיד דבר". עם זאת, על-פי דרישת עורך-הדין של המשיב, נוכח פתולוג מטעמו בעת הנתיחה, שבוצעה על-ידי פרופ' יהודה היס.

3. בנתיחה שלאחר המוות נמצא ריכוז של חבלות לאורך צד שמאל של הצוואר, החל מבלוטת הרוק מתחת ללסת התחתונה (בלוטת רוק תת-ליסתית שמאלית) ועד לשוליים העליונים של העורף. הריכוז כלל

בקצוותיו שני מוקדי דימום (להלן: החבלה העילית והחבלה התחתית) ובמרכזו דימום בתעלת עורק עמוד השדרה. פרופ' היס קבע, כי הדימום בתעלת העורק נוצר בעקבות קרע בעורק עמוד השדרה, שיצר דימום תת-עכבישי, שהוא סיבת המוות.

בדו"ח ביניים הסביר פרופ' היס, כי הדימום בתעלת העורק עשוי היה להיגרם באחת משתי דרכים: בעטיו של קרע בעורק פגום, שנוצר בשל מצב דחק קשה, או כתוצאה מחבלה קהה בצוואר או בראש. חבלה כזאת עשויה להיווצר על-ידי מכה, אף אם מכה זו אינה חזקה דיה כדי להשאיר סימני חבלה חיצוניים, או על-ידי נפילה.

בדו"ח הביניים שלל פרופ' היס את האפשרות הראשונה, כיוון שלא מצא מום כלשהו בעורקים בבסיס-המוח. זאת, לאחר שבבדיקה מעבדתית של מקטעים, שנלקחו מחוליות עמוד השדרה הצווארי ועורקיו, לא נמצא מום כלשהו. לפיכך, הגיע פרופ' היס למסקנה, כי המוות נגרם כתוצאה מחבלה קהה בצוואר, עם שצין, כי שיחזור האירוע עשוי לחזק את האפשרות שהמוות נגרם בעקבות מכה בצוואר, בלשונו: "במידה ושיחזור הארוע מתישב עם חבלה ישירה (מכה) בצוואר משמאל האבחנה שהמוות נגרם בעקבות מכה בצוואר מקבלת משנה תוקף".

המשטרה זימנה איפוא לשיחזור בפני פרופ' היס את איברהים ובן-דוד נוסף של הילד, תח'ריר שושה בן ה-15 (להלן: תח'ריר), שעל-פי הודעותיהם במשטרה היו עדי-ראייה למקרה. כן הוזמן להשתתף בשיחזור המשיב, אך הוא סירב להזמנה והשיחזור נערך בלעדיו.

לאור השיחזור כתב פרופ' היס בדו"ח ביניים נוסף, כי הגיע לכלל דעה, שהנזק נגרם לילד כתוצאה מבעיטה בצוואר משמאל. על מסקנתו זו חזר פרופ' היס בחוות-דעתו הסופית.

4. המשיב הואשם בבית-המשפט המחוזי בירושלים בהריגה, עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

במשפט העידו מטעם התביעה, בין היתר, איברהים ותח'ריר. הללו סיפרו כי היו יחד עם הילד בדרכם חזרה מבית-הספר לבתיהם בכפר, כי המשיב רדף אחריהם, תפס את הילד, בעט בראשו בעיטה שהפילה אותו ארצה, ובהיותו שוכב על גבו הניח את כף רגלו על צוואר הילד והיכה באקדח בראשו. כמו-כן העיד היס על ממצאי הנתיחה ומסקנותיו. בחקירה נגדית נשאל פרופ' היס על-ידי הסניגור, אם ריכוז החבלות עשוי להיות

מוסבר על-ידי גירסה לפיה המשיב לא נגע כלל בילד. לפי הגירסה שהציג הסניגור לעד, מות הילד עשוי היה להיגרם עקב נפילתו לאחור תוך טלטול ראשו, העשוי לגרום לחבלה בעורק, בצירוף פעולות החיאה או פגיעה בעצמים בולטים בשטח, העשויות לגרום הן לחבלה התחתית והן לחבלה העילית. פרופ' היס השיב, שגירסה כזאת הינה אפשרית תיאורטית בלבד, ושלל אותה לנוכח הצטברות החבלות במקום אחד.

המשיב, שהעיד להגנתו, סיפר, כי הילד - לאחר חילופי דברים ביניהם - ותוך ביצוע תפנית, נפל אחורנית על הקרקע, שעליה היו מפוזרים אבנים וברזלים. רק כאשר הילד לא השיב עוד לשאלותיו והוא הבחין כי צבע פניו הפך לצהוב, הוא הבין, כי הילד התעלף והחל לטפל בו. המשיב אף הוסיף, כי במהלך הפינוי ופעולות החיאה טולטל ראשו של הילד.

שני פתולוגים שמסרו חוות-דעת והעידו מטעמו של המשיב, הסבירו את החבלות על-פי הגירסה שהוצגה לפרופ' היס. ד"ר מוריס רוגב כתב בחוות-דעתו, כי החבלה בעורק הייתה עשויה להיגרם כתוצאה מנפילה לאחור, תוך חבטת הראש בקרקע קשיחה, העלולה לגרום לסיבוב וטלטול המוח, וכי החבלה העילית והחבלה התחתית היו עשויות להיגרם כתוצאה מנסינות ההחיאה. ד"ר סיריל ווכט כתב בחוות-דעתו, כי ניתן להסביר את הנזק לעורק בנפילה לאחור, ואילו את החבלה העילית והחבלה התחתית בפגיעה בעצמים בולטים על הקרקע בעת הנפילה, או אף בפגיעה עצמית כתוצאה מנפילת הילד על זרועו או כתפו.

5. בית-המשפט המחוזי (השופטת רות אור) לא התייחס בהכרעת-דינו לעדויות ההגנה, כלומר, לעדויות המשיב והפתולוגים מטעמו, והזכיר אך את תמצית דברי המשיב לרס"ר עמר. בית-המשפט לא האמין לאיברהים ותח'ריר בשל סתירות רבות שנתגלו בעדויותיהם. אף את חוות-דעתו הסופית של פרופ' היס וכן את עדותו - ככל שתמכה בחוות-דעת זאת - לא קיבל בית-המשפט, בסוברו כי פרופ' היס הושפע מן השיחזור שנעשה על-ידי עדי-התביעה, שנמצאו בלתי-מהימנים. מנגד, הסתמך בית-המשפט על דו"ח הביניים הראשון שכתב פרופ' היס.

מסקנת בית-המשפט המחוזי הייתה, כי קיימת אפשרות סבירה שהחבלה בעורק נגרמה כתוצאה ממום מולד בעורק, שנקרע בשל מצב דחק או בשל נפילה, וכי את החבלות הנוספות ניתן להסביר על-ידי פעולות החיאה או על-ידי פגיעת עצמים בולטים בשטח בצוואר הילד בעת נפילתו.

המשיב זוכה איפוא מן הספק.

6. על פסק-דין זה עירערה המדינה.

עיקר טענת המדינה הוא, כי ההסברים לקבוצת החבלות שנמצאו בצוואר הילד הם מופרכים, ואין בכוחם לעורר ספק סביר. מנגד, הודעת איברהים במשטרה, שנמסרה זמן קצר לאחר האירוע, מתיישבת היטב עם ממצאי הנתיחה האובייקטיביים, ומכלול זה מוכיח מעבר לכל ספק סביר, כי המשיב חבל בילד וגרם למותו.

בתשובה לעירעור טען הסניגור, עורך-הדין יאיר גולן, כי זיכוי של המשיב הושתת על ממצאי מהימנות, שבהם אין בית-משפט לערעורים נוהג להתערב, וכי ממצאים אלה מעוגנים היטב בחומר הראיות. עוד נטען, כי הספק הסביר עולה מדו"ח הביניים שכתב פרופ' היס לפני שהושפע מעדויות הנערים המשחזרים. לחלופין נטען, כי אף בהנחה הרחוקה שהמשיב גרם לחבלות, הרי בהיעדר ראיות על הדרך בה הן נגרמו לא ניתן לקבוע כי המעשה לווה בפזיזות, שהיא היסוד הנפשי הדרוש להרשעה בעבירה של הריגה.

הממצאים העובדתיים

7. ניתוח מהימנותן של העדויות השונות על-ידי באת-כוח המדינה, עורכת-הדין נאוה בן-אור, אינו מקים עילה להתערבותנו. שכן, בעניין זה הכלל הוא כי ערכאת העירעור תהפוך ממצאי מהימנות שנקבעו על-ידי הערכאה הראשונה על-יסוד התרשמותה מן העדים שהופיעו בפניה רק אם הממצאים שנקבעו אינם מתקבלים על הדעת ו"צריך שתהיינה עובדות המראות בעליל שלא יכול היה השופט להתרשם כפי שהתרשם" (ע"פ 525/78 סנובסקי נ' לבון, פ"ד לד(4) 266, בע' 270).

בענייננו, מצא בית-המשפט המחוזי, על-יסוד התרשמותו הבלתי-אמצעית מאיברהים ומתח'ריר וסתירות בין הגירסות השונות שמסרו, ובכללן הודעתו הראשונה של איברהים במשטרה, כי עדויות אלה אינן אמינות. אין מקום להתערב בקביעה זו. בדומה, אינני רואה מקום להתערב בהחלטה לדחות את דברי פרופ' היס, ככל שאלה נסמכו על השחזור שנעשה על-ידי איברהים ותח'ריר, המבוססת אף היא על התרשמות בית-המשפט מהשפעתן של גרסות המשחזרים על חוות-דעתו הסופית של פרופ' היס.

מנגד, בית-המשפט המחוזי גם לא קיבל את עדויות המשיב והפתולוגים מטעמו, ובדין לא סמך על

ראיות אלה.

כאמור, הפתולוגים מטעם המשיב העלו גירסות עובדתיות, העשויות להסביר את החבלות שנמצאו בנתיחה, ללא התערבות גורם חיצוני. ואילו המשיב, לאחר שנחשד בתקיפת הילד ובגרימת מותו, בחר בזכות השתיקה. רק בעדותו במשפט מסר המשיב לראשונה את הגרסה העובדתית בדבר נפילה, שבמרכזה הנפילה לאחור שהוצעה כהסבר לחבלות. ברם, בשלב זה כבר ידע המשיב על החבלות שנמצאו בנתיחה שלאחר המוות, ועל ההסברים האפשריים שהוצעו על-ידי הפתולוגים ששכר.

אומנם, הצגת הנפילה כהסבר לחבלות הינה בנאלית ואינה מצריכה הסתמכות על חוות-דעת פתולוגית. ברם, המקרה שלפנינו שונה. שכן, **ראשית**, להסברת החבלות שנמצאו בילד נדרשת נפילה מיוחדת. **שנית**, המשיב לא נזקק לסיפור הנפילה בדבריו לרס"ר עמר, בעת שלא ידע על קיומן של החבלות, שנמצאו, כאמור, רק בנתיחה.

באין עדויות ישירות מהימנות, כי המשיב הוא זה שגרם לחבלות, השאלה המתעוררת היא אם קיימות ראיות נסיבתיות המספיקות להוכחת האשמה.

הראיות הנסיבתיות

8. כידוע, מידת ההוכחה הנדרשת במשפט פלילי אינה ודאות מוחלטת, אלא שכנוע מעל ספק סביר. ספק סביר ייווצר כאשר ההסתברות לחפות, העולה מן הראיות, היא ממשית ואינה אך בגדר אפשרות רחוקה תיאורטית.

יפה לכאן אימרתו של הלורד דנינג:

If the evidence is so strong against a man as to leave only a remote possibility in his favour, which can be dismissed with the sentence "of course it is possible, but not in the least probable", the case is proved beyond reasonable doubt.

[Miller v. Minister of pensions, [1947] 2 All E.R. 372]

מקום שהראיות להוכחת האשמה הן ישירות, הספק הסביר הוא פרי ממצאי מהימנות, המבוססים, כידוע, לא רק על שיקולים שבהיגיון אלא גם על ההתרשמות מן העדים. מנגד, המסקנה המרשיעה על-יסוד ראיות נסיבתיות אינה מבוססת בדרך-כלל על אינטואיציה שיפוטית אלא על שיטות הסתברות, באמצעותן ניתן

להגיע למסקנה השוללת ספק סביר. ראו הון שפירא, "המודל ההסתברותי של דיני הראיות: חלק ב - הלוגיקה ההכרתית", **עיוני משפט כ** (תשנ"ו) 141.

9. המדויקת מבין שיטות ההסתברות, היא שיטת ההסתברות המתמטית, שעל-פיה נמדדת שכיחותן של הראיות הנסיבתיות, שהן העובדות המוכחות במשותף עם העובדה המפלילה הטעונה הוכחה, כך שניתן לקבוע מספרית את שיעור אי-הוודאות. שיטה זו אינה מתייחסת לנאשם האינדיבידואלי, אלא מבוססת על סטטיסטיקה. נעשה בה שימוש בעניינים טכניים, שבהם קיימים נתונים סטטיסטיים ברי-מדידה, כגון זיהוי על-פי טביעת-אצבעות ולאחרונה זיהוי הפרופיל הגנטי על-ידי בדיקות דנ"א. כיוון ששיטה זו מבוססת על נתונים סטטיסטיים בלבד, נדרשת רמה כמעט מוחלטת של הסתברות. ראו Jonathan L. Cohen, **The Probable and the Provable** (Oxford, 1977), p. 247-256; Richard Eggleston, **Evidence, Proof and Probability**, (2nd ed., London, 1983), 164-165. לתוצאה המצביעה על רמת הסתברות הפחותה מן הנדרש אין ערך ראייתי, ואין היא יכולה לשמש אפילו כראיה תומכת. ראו בש"פ 5174/99 **חאלדי נ' מדינת ישראל** (טרם פורסם).

10. באין נתונים סטטיסטיים המאפשרים להגיע למסקנה מדויקת, פונה בית-המשפט למודל האינדוקטיבי, שיסודו בעקרונות לוגיים, המבוססים על נסיון החיים והשכל הישר. בשיטה זו, להבדילה משיטת ההסתברות המתמטית, ניתן להגיע למסקנה מרשיעה על-ידי צירוף מספר ראיות נסיבתיות הנוגעות לנאשם האינדיבידואלי.

המודל האינדוקטיבי בנוי על שלילת הסברים המתיישבים עם חפותו של הנאשם. כלומר, כנגד הראיות המצביעות על אשמת הנאשם, על בית-המשפט לשקול את הסברו והסברים היפוטטיים סבירים אחרים. באם האפשרות להסיק ממארג הראיות את דבר קיומן של עובדות הסותרות את אשמת הנאשם אינה מציאותית, ולעומת זאת המסקנה ההגיונית היחידה המתבקשת מן הראיות, בהתחשב במשקלן, הינה קיום עובדות שיש בהן אשמת הנאשם - הרי שמכלול ראיות זה מספיק להוכחת האשמה מעבר לספק סביר. ראו ע"פ 543/79 **נגר נ' מדינת ישראל**, פ"ד לה (1) 113, (להלן: ע"פ נגר) בע' 140; ע"פ 409/89 **מדינת ישראל נ' רוימי**, פ"ד מד (3) 465, בע' 471; ע"פ 3974/92 **אזולאי נ' מדינת ישראל**, פ"ד מז (2) 565, בע' 570; J. L. Cohen, "The Logic of Proof", [1980] *Crim. L. Rev.* 91, pp. 101-102.

על-פי המודל האינדוקטיבי נפסק בעבר, כי יציאת נאשמים בחברת הקורבן למקום פלוני וחזרתם בלעדיו, והעובדה שמאז לא נראה הקורבן ולא הגיע שמץ של ידיעה ממנו, דיים לבסס הרשעה בעבירה של רצח (ע"פ נגר הנ"ל); כי פגישה בין המערער לבין המנוחה במפעל בו עבד, העובדה שמאז אותה פגישה, שלמחרתה

התברר כי נרצחה במפעל איש לא ראה אותה, ושליטת אפשרות סבירה כי נרצחה על-ידי אחר, מובילים למסקנה כי המערער הוא זה שרצח את המנוחה (ע"פ 4475/91 קריב נ' מדינת ישראל (לא פורסם)); וכי פגישה בין המערערים לבין המנוח במשרדו, העובדה שלא נראה בחיים מאז אותה פגישה שלמחרתה התגלה כי נרצח, ושליטת תרחישים סבירים על הירצחו על-ידי אחרים, מצביעים כי המערערים רצחו את המנוח (ע"פ 3683/94 אלאולד נ' מדינת ישראל (לא פורסם)).

הגם שמטבע הדברים המודל האינדוקטיבי מדויק פחות מן המודל המתמטי, הרי שהיות שהוא מופעל על-יסוד ראיות נסיבתיות שמהימנותן אינה מוטלת בספק, היסקים על-פיו בדרך-כלל מדויקים יותר מממצאים המבוססים על הערכת מהימנות שיש בה מימד סובייקטיבי.

11. לראיות הנסיבתיות בעניין שלפנינו, שבמרכזן ממצאי הנתיחה שלאחר המוות ותיאור המפגש עם הילד מפי המשיב - כפי שנרשם על-ידי רס"ר עמר - משקל מקסימלי. הראיה הראשונה היא אובייקטיבית, ונסיבות המפגש, להוציא הסיבה לאובדן ההכרה ומות הילד, אינן שנויות במחלוקת.

מראיות אלה עולה, כי המשיב חשד בקבוצת נערים, שהילד נמנה עימה, כי יידתה אבנים, כי במרדף אחרי הנערים השיג המשיב את הילד וכי במהלך העימות עם המשיב נחבל הילד באופן שגרם למותו. מכאן מתבקש, כי איש מלבד המשיב לא יכול היה לחבול בילד. הספק הסביר עשוי להתעורר, איפוא, רק אם תימצא אפשרות סבירה לחבלה שמקורה בילד עצמו.

כאמור, בית-המשפט המחוזי הצביע בהקשר זה על שני הסברים אפשריים: מום מולד בעורק ונפילה.

אבחן איפוא הסברים אלה כסדרם.

12. על-פי ההסבר הראשון, עורק הצוואר של הילד היה פגום מלידה, והקרע בו נגרם כתוצאה מלחץ נפשי. הסבר זה מתיישב היטב עם דברי המשיב לרס"ר עמר, כי הילד, בעומדו מולו במצב של עימות, "לפתע התעלף", וכן עם העובדה שלא נראו על גופו של הילד סימני חבלה. דא עקא, שהסבר זה נשלל באופן מוחלט בדו"ח הביניים - שבית-המשפט המחוזי סמך עליו - בו הסביר פרופ' היס, כי לא נמצאו פגמים בעורקים. ממצא זה מבוסס אף על בדיקה מעבדתית מיוחדת שביצע פרופ' היס במקטעי עורקים מבסיס המוח. לאפשרות לקיומם מום מולד, לא נמצא איפוא עיגון בדו"ח הביניים או בממצא רפואי אחר שנתקבל על-ידי בית-המשפט המחוזי, ולכן היא אינה יכולה להתקבל.

13. על-פי ההסבר השני, החבלה בעורק נגרמה כתוצאה ממעידת הילד, שבעטייה נפל לאחור, תוך סיבוב ראשו וטלטולו. ואילו החבלה העילית והחבלה התחתית נגרמו בשל פעולות ההחייאה או בשל פגיעה בעצמים בולטים על הקרקע.

גם להסבר זה, שכאמור הוצע על-ידי המומחים מטעם המשיב, אין בסיס ראייתי.

גירסת הנפילה בעקבות מעידה הועלתה לראשונה על-ידי המשיב בעדותו בבית-המשפט המחוזי. עדות זו לא התקבלה על-ידי בית-המשפט המחוזי. גירסה זו שונה בתכלית מהגירסה שמסר המשיב לרס"ר עמר, שבה לא תלה המשיב את ההתעלפות במעידה מכל צורה שהיא. כאמור, גירסה זו נמסרה בסמוך למועד הארוע, בעת שהילד היה עדיין בחיים והמשיב לא ראה סימני חבלה על גופו. יתרה מזו, גירסת המשיב בפני רס"ר עמר, לפיה תוך כדי עמידה מולו הילד "לפתע התעלף", אף שוללת במובהק את סיפור הנפילה. שכן, מגירסתו בפני רס"ר עמר עולה, כי הילד התעלף באופן **פתאומי**, ללא סיבה הנראית לעין, במהלך השיחה עם המשיב. ואילו בעדותו בפני בית-המשפט סיפר המשיב, כי היה עד **לתהליך** של מעידה ונפילה, שהוביל להתעלפות הילד.

הסבר הנפילה בעקבות המעידה אף אינו ריאלי. הצטברות פגיעות מגורמים שונים ברצף אחד בדרך מקרה, בעוד שלא מצויות חבלות בחלקי הגוף האחרים, הוא בלתי-סביר בעליל. כאמור לעיל, מעל מקום הדימום בתעלת העורק ומתחתיו נמצאו חבלות, היוצרות רצף אחד. רצף זה מלמד, על-פניו, כי נגרם בשלמותו ממקור אחד, בעוד שגירסת הנפילה מחייבת שניים או שלושה מקורות שונים להסברת מכלול החבלות. מעבר לכך, פעולות ההחייאה, שבגידרן הופעל לחץ על בלוטות הרוק משני הצדדים, אינן יכולות להסביר את הימצאות החבלות בצד אחד בלבד, ודווקא בצמידות לעורק הפגוע. כך גם פגיעה על-ידי עצמים בולטים דווקא בצמידות לעורק הפגוע, או שילוב של שתי פעולות אלה באקראי, אינן אפשרויות המתקבלות על-הדעת.

גירסת הנפילה בעקבות המעידה היא מאולצת ובגידרה נדרש צירוף מקרים שאינו מציאותי, בעוד שפשוט הוא שרצף החבלות נוצר ממכה בצוואר הילד. על הסברים מסוג זה כתב פרופ' ויליאמס את הדברים הבאים:

The evidence of crime against a person may be overwhelming, and yet it may be possible to conjecture a series of extraordinary circumstances that would be consistent with his innocence.

...

The fact that these unlikely contingencies do sometimes occur, so that by neglecting them there is on rare occasions a miscarriage of justice, cannot be held against the administration of the law, which is compelled to run this risk.

[Glanville Williams, **The Proof of Guilt** (London, 1963), p. 190]

משלא נמצא הסבר סביר המתיישב עם חפותו של המשיב, המסקנה ההגיונית - האחת והיחידה - העולה מן הראיות הנסיבתיות היא, כי לא נותר ספק סביר שהמשיב הוא זה שגרם לחבלה בצווארו של הילד, שבעטייה מת.

הוכח איפוא כי המשיב גרם למות הילד במעשה אסור - הוא היסוד העובדתי של עבירת ההריגה.

היסוד הנפשי

14. היסוד הנפשי הנדרש בהריגה, שהיא עבירה תוצאתית, הוא פזיזות, כלומר מודעות לרכיביה הפיזיים של ההתנהגות ולאפשרות של גרימת מוות עקב המעשה. פזיזות כוללת בחובה מעשים שנעשו באדישות לתוצאה הקטלנית, ומעשים שנעשו בקלות-דעת ביחס לאפשרות גרימת המוות. בעניין זה נקבע בסעיף 20(א)(2) לחוק העונשין:

פזיזות שבאחת מאלה:
 (א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;
 (ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.

שני סוגי המעשים שונים הן במהותם והן בחומרם. הפועל מתוך אדישות, הגם שאינו רוצה להמית את הקורבן, הוא שווה-נפש לאפשרות כי התנהגותו תגרום למותו. לעומת זאת, הפועל מתוך קלות-דעת לוקח במודע סיכון, אך הוא מקווה ואף רוצה בכך, כי לא יגרום למות הקורבן. הסביר זאת השופט אליעזר גולדברג:

ההבדל "בין הפזיזיות" (במובן ה"קל" ובמובן ה"חמור") הוא במחשבתו של הנאשם בהקשר לתוצאת מעשהו. ולא הרי זו כהרי זו מבחינת "פזיזיותו" המוסרית והאנטי חברתית. שלא דומה מי שנוטל סיכון תוך שהוא אדיש לתוצאה האסורה ולא אכפת לו כלל אם היא תקרה, למי שאינו חפץ בתוצאה כזאת ומקווה שלא תתרחש.

[ע"פ 1100/93 סובאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(3) 635, בע' 643]

15. כאמור, על המודעות הנדרשת בעבירה של הריגה אף להשתרע על אפשרות גרימת המוות כתוצאה מן ההתנהגות האסורה. הלכה זו התגבשה לאחרונה לאור ההגדרות החדשות של היסוד הנפשי שחוקקו במסגרת חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), תשנ"ד 1994-, תוך התאמת הצורות השונות של היסוד הנפשי לתפיסות המודרניות במשפט הפלילי. ראו ע"פ 4639/95 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 661; ע"פ 11/99 ויניצקי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(2) 145 (להלן: ע"פ ויניצקי), בע' 150; ע"פ 7159/98 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נג(2) 632 (להלן: ע"פ פלוני), בע' 638-641. בכך שונתה ההלכה שנקבעה בפסיקה ממושכת, כי לצורך הטלת אחריות פלילית בעבירת הריגה די במודעות של העושה לאפשרות של גרימת חבלה.

ככלל, כל עוד לא הועלה ספק סביר בהתקיימות חזקת המודעות, שינוי זה בהלכה אינו משפיע על המקרים שבהם המודעות לאפשרות גרימת המוות מוכחת מן ההתנהגות. שכן, "לנוכח חזקת המודעות, חזקה על אדם כי היה מודע לאפשרות שהתנהגותו, שבפועל גרמה למוות, תביא לתוצאה כזאת. הדבר נכון על אחת כמה וכמה אם מדובר בהתנהגות אלימה או התנהגות אחרת שמטבעה היא חבלנית" (ע"פ פלוני הנ"ל, בע' 641-640). כך, לדוגמה, נפסק בע"פ פלוני, כי חזקה על מי שהיכה אדם בעורפו מתוך מכונית נוסעת שהיה מודע לכך שמכה זו עשויה לגרום למוות. ואילו בע"פ ויניצקי הנ"ל נקבע, כי מכת אגרוף עזה בראש הקורבן, כשהמכה מודע לכך כי בכוחו להכריעו ארצה, מוכיחים מודעות לאפשרות כי המכה תהיה קטלנית.

16. במקרה שלפנינו המשיב היכה את הילד בצווארו. הגם שהמכה לא הייתה חזקה, מיקומה היה קטלני. להבדילו מן הגולגולת, המגנה בעצמותיה על המוח, הצוואר - שבו עובר עורק החיים - הוא חשוף, ואף מכה לא חזקה עשויה לגרום למוות. כך ביתר-שאת כאשר קיים פער כוחות בין המכה לקורבן.

בנסיבות אלה, חזקה על המשיב - אז גבר כבן 32 - שהיכה ילד בן 11 בצווארו, שהיה מודע לכך שמכה זו עשויה לגרום למות הילד. חזקה ראייתית זו לא נסתרה על-ידי המשיב, והוא אף לא הוכיח ספק בתקפותה לגביו, אלא הכחיש לחלוטין כי היכה את הילד.

עם זאת, מנסיבות העניין, לרבות העזרה שהמשיב הושיט לילד לאחר שהתעלף, ניתן להסיק כי המשיב לא היה אדיש לאפשרות של גרימת מותו של הילד, אלא היכה אותו מתוך קלות-דעת, כשהוא מודע לאפשרות שהמכה עלולה להיות קטלנית, אך קיווה ואף רצה בכך שהמכה לא תגרום למוות.

מסקנתי היא איפוא, שהוכחה עבירה של הריגה.

אשר-על-כן, אני מציעה לקבל את ערעור המדינה כנגד זיכוי של המשיב, לבטל את הכרעת-דינו של בית-המשפט המחוזי, להרשיע את המשיב בעבירה של הריגה, ולהחזיר את הדיון לבית-המשפט המחוזי כדי שיגזור את עונשו.

שופטת

השופטת ד' ביניש:

מסכימה אני עם פסק-דינה של חברתי, השופטת דורנר, ועם הגישה האינדוקטיבית שהוצגה בהנמקתה. עם זאת, רואה אני להביא טעמים נוספים שיש בהם כדי לחזק את המסקנה המתבקשת מהגיגות של הדברים כפי שהובאו על-ידי חברתי.

1. אף אני, כחברתי, סבורה כי אין מקום להתערב בקביעתו של בית המשפט המחוזי כי עדויותיהם של הילדים איברהים ותח'ריר אינן מהימנות; כן איני רואה להתערב בהחלטת בית המשפט קמא לדחות את דבריו של פרופ' היס, ככל שאלה הסתמכו על השחזור שנעשה על-ידי איברהים ותח'ריר, וזאת בהתחשב בהתרשמותו של בית המשפט קמא מהשפעת גירסת המשחזרים על חוות-דעתו הסופית של פרופ' היס. עם זאת, ראתה לנכון שופטת בית המשפט קמא להתבסס בפסק-דינה על דו"ח הביניים של פרופ' היס (ת/16), ובדין עשתה כן; דו"ח הביניים, שעניינו הנתיחה שלאחר המוות, נכתב טרם עריכת השחזור. על כן אין מקום לטענה כי הממצאים והמסקנות שבדו"ח הושפעו מגורם חיצוני. מעבר לכך, דו"ח הביניים מציג את הממצאים הפתולוגיים שנחשפו בנתיחת גופתו של המנוח, אשר בוצעה בנוכחותו של מומחה מטעם ההגנה, ד"ר בלוך; לא הוגשה כל חוות-דעת מטעמו של ד"ר בלוך המסתייגת מהנתיחה וממצאיו של פרופ' היס. לפיכך אף אני סבורה כחברתי כי ניתן לסמוך על הממצאים הפתולוגיים המוצגים בדו"ח הביניים.

בנוגע לשאלות כגון: מה היתה הדרך בה בוצעה נתיחת הגופה, מה הם הממצאים הפתולוגיים שנמצאו או שלא נמצאו באותה הנתיחה, ומה נמצא בבדיקות הפתולוגיות המשלימות שבוצעו לאחר הנתיחה, יש לקבל גם את הסבריו של פרופ' היס, ככל שהם בעלי אופי אובייקטיבי-ניטרלי ואינם תלויים בשיחזור.

נתיחת הגופה על-ידי פרופ' היס, חשפה את הממצאים הבאים: (א) דימום תת-עכבישי במוח. (ב) דימום סביב לעורק עמוד השדרה משמאל, לרבות דימום בתעלת עורק זה. (ג) דימומים בשרירים בצד שמאל של הצוואר ובלסת התחתונה משמאל. (ד) דימום תת-עורי בקרקפת באזור עורפי-קודקודי. בשלוש בדיקות שונות שערך, לא מצא פרופ' היס דימומים נוספים בכלי דם אחרים במוח. בנוסף, לא נמצאו סימני חבלה חיצוניים באזור הראש והצוואר.

אין מחלוקת בין הצדדים, וכך גם קבע בית המשפט קמא, כי החבלה באזור העורפי-קודקודי לא היתה קטלנית, וכי סיבת המוות הוא הדימום התת-עכבישי במוח.

פרופ' היס שיער בדו"ח הביניים שלו, כי הדימום התת-עכבישי שגרם למות הילד, נוצר עקב קרע בעורק עמוד השדרה משמאל. קרע כזה אמנם לא נמצא, אך ניתן לכך הסבר טכני, הקשור לטכניקה של חיתוך עורקי עמוד השדרה לשם הוצאת המוח בעת נתיחת הגופה. טכניקה זו, שהיתה מקובלת כאמור גם על המומחה מטעם ההגנה שנכח בנתיחה, לא איפשרה בדיעבד מציאת קרע בעורק עמוד השדרה השמאלי. המסקנה של פרופ' היס בדבר קיומו של קרע כזה, נלמדת ממצאת דימום נרחב בתעלת אותו העורק. אף הימצאותם של נזקים בצד השמאלי דווקא של הצוואר והלסת התחתונה, תומכת במסקנה כי נגרם נזק בעורק עמוד השדרה השמאלי.

מנגד, הפתולוגים מטעם ההגנה טענו בפני בית המשפט קמא כי ישנה אפשרות שהדימום התת-עכבישי במוח, המהווה את סיבת המוות, נגרם כתוצאה מפגיעת ראשו של המנוח בקרקע, באופן שיצר נזק לכלי דם בתוך חלל הגולגולת באזור הקרום התת-עכבישי. לשיטתם, הנזק בעורק עמוד השדרה השמאלי אירע במקביל, אך לא הוא היווה את הגורם לדימום הקטלני.

בית המשפט קמא לא הכריע בשאלה האם שטף הדם התת-עכבישי נגרם כתוצאה מקרע בעורק עמוד השדרה השמאלי כטענת המדינה, או כתוצאה מקרע בכלי דם אחרים במוח, כטענת ההגנה. עם זאת, מאימוץ דו"ח הביניים על ידו, מתבקשת המסקנה שיש לקבל את דעתו של פרופ' היס באותו דו"ח, לפיה: "סביר להניח כי הדימום התת עכבישי שגרם למותו של הילד חילמי שושה, מקורו בנזק בעורק עמוד השדרה משמאל..." ואכן, מן הממצאים הפתולוגיים, עליהם כאמור אין חולק, עולה כי בשלוש בדיקות שונות שערך פרופ' היס לא נמצאו קרעים או פגמים בכלי דם אחרים במוח, שיכולים להסביר היווצרות של דימום תת-עכבישי בשילוב עם אובדן הכרה תוך שניות או עשרות שניות, כפי שקרה במקרה שלפנינו. העדר ממצא רפואי כמתואר, מפריך את טענת ההגנה לפיה הדימום התת-עכבישי הקטלני נוצר עקב נזק לכלי דם אחר במוח. בהעדר מקור

דימום אחר, ההסבר היחיד הנותר הוא כי היווצרות קרע בעורק עמוד השדרה השמאלי, הוא הגורם לדימום הקטלני.

2. השאלה המכרעת היא מה היה המנגנון אשר הביא ליצירת קרע בעורק עמוד השדרה השמאלי, אשר גרם לדימום התת-עכבישי, הוא סיבת המוות. הספקות שהעלה בית המשפט קמא, ביחס לאופן גרימת המוות, התבססו על האפשרויות שהעלה פרופ' היס בדו"ח הביניים.

ההסבר הראשון שנשקל בדו"ח הביניים היה קיומו של פגם מולד בעורק בבסיס המוח, כאשר חבלה מיכנית או לחץ נפשי (stress) גרמו לעורק הפגום להיקרע. השופטת קמא סברה, שיש בהסבר זה כדי לתמוך בגירסת המשיב שמותו של המנוח התרחש שלא כתוצאה ממגע פיזי ביניהם. אלא שבנתיחת גופת המנוח לא נמצאו פגמים בעורקי בסיס המוח; אפשרות זו נשללה כבר בדו"ח הביניים וכן בבדיקות נוספות שנערכו לאחר מכן. בהעדר הסבר רפואי המצביע על פגם באחד מעורקי בסיס המוח, מסכימה אני עם חברתי השופטת דורנר, כי הסבר זה לא יכול לעמוד.

בדו"ח הביניים הציג פרופ' היס שתי אפשרויות נוספות: לפי אפשרות אחת, הקרע בעורק עמוד השדרה השמאלי נגרם כתוצאה מחבלה ישירה - מכה. אפשרות זו תואמת את גירסת המדינה, לפיה מות המנוח נגרם כתוצאה מאלימות שהופעלה נגדו מצד המשיב. לפי האפשרות האחרת שהועלתה בדו"ח הביניים, הקרע בעורק עמוד השדרה משמאל נגרם כתוצאה מנפילה. אפשרות זו תואמת לכאורה את גירסת המשיב לפיה המנוח מעד ונפל; אלא שגם לשיטת ההגנה היה הכרח בנפילה מיוחדת, במהלכה נוצרו מתיחת יתר או כיפוף יתר של הראש יחד עם תנועת סיבוב חדה בצוואר, באופן שיכול היה לגרום לנזק בעורק עמוד השדרה השמאלי ולהביא לדימום תת-עכבישי במוח.

מדו"ח הביניים עולה כי בעת כתיבת הדו"ח, נטה פרופ' היס לאפשרות של חבלה ישירה- מכה ולא לאפשרות של נפילה, אולם הוא לא יכול היה לקבוע בסבירות גבוהה מה היה המנגנון מבין השניים שהביא לחבלה בצוואר. זאת מאחר שבטרם ראה פרופ' היס את שטח הזירה, לא יכול היה לקבוע האם נפילה כה מיוחדת אפשרית בתנאים הטופוגרפיים השוררים במקום.

בית המשפט המחוזי סבר כי האפשרות של נפילה ללא מגע פיזי בין המנוח למשיב, מהווה הסבר סביר למנגנון גרימת המוות במקרה שלפנינו ועל כך השתית את זיכוי של המשיב. מן הטעמים שאפרט להלן, מסקנתו של בית המשפט קמא אינה יכולה לעמוד.

בית המשפט המחוזי קיבל את עמדת פרופ' היס לפיה כדי שנפילה של המנוח על הקרקע, ללא מגע פיזי עם המשיב, תגרום לקרע בעורק עמוד השידרה משמאל, על הצוואר להיתקל בגוף נוקשה (פיסקה 123 לפסק-הדין המחוזי). עמדה זו היא הגיונית; מאחר והצוואר מוגן בין הראש והכתפיים, סביר כי תידרש נפילה על עצם קהה ובולט כדי שייגרם נזק לעורק פנימי בו.

מביקורו במקום האירוע, התרשם פרופ' היס כי אין בפני השטח עצם שנפילה עליו תוכל להסביר את הממצאים הפתולוגיים שנחשפו. בית המשפט קמא קבע אחרת, באומרו כי "פני השטח בו נפל המנוח אינם ישרים, וכי יש שם ברזלים ובולי עץ, שאם המנוח נפל עליהם, די היה בכך כדי להביא ליצירת הדימום התת עכבישי הקטלני". בקביעה זו, התבסס בית המשפט על התרשמותו מתמונה שצולמה ביום האירוע (מספר 4 בת/8), וכן על תמונות שצולמו בעת עריכת השיחזור, כשלושה ימים לאחר האירוע (ג' ו- ח' בת/18). בתמונות אלה נראה המקום בו היה המנוח שרוע על הקרקע בעת התרחשות האירוע.

מהתבוננות בתמונות אלה, מתבקשת בעליל המסקנה כי האפשרות שהמנוח נפגע מברזלים ומבולי עץ אינה מתיישבת עם פני השטח במקום. יש להדגיש לעניין זה כי המקום בו שכב הילד על הקרקע בעת האירוע, אינו שנוי במחלוקת. מהתמונה שצולמה ביום התרחשות האירוע, ניתן להיווכח כי המשיב עצמו הצביע על אותו מקום בו נערך שלושה ימים מאוחר יותר השיחזור. בעדותו בפני בית המשפט המחוזי, אישר המשיב כי המקום בו נערך השיחזור שהונצח בקלטת וידאו, הוא המקום בו המנוח, לטענתו, נפל (עמ' 200 לפרוטוקול). גם בית המשפט קמא קיבל כי זה הוא מקום התרחשות האירוע. מהתמונות עולה, אמנם, כי במרחק-מה מאותו מקום ניצב משולש ברזל וכן כי על קיר סמוך נשענה ערימת עצים, אולם במקום האירוע עצמו אין ברזלים, עצים או עצמים בולטים מן הסוג המתואר בפסק הדין של בית המשפט קמא. מהשוואת התמונות, עליהם הסתמך בית המשפט קמא, גם עולה בבירור כי לא חל כל שינוי במקום מאז האירוע ועד לשיחזור. מכאן שלא היה מקום לקבוע כי בזירה, להבדיל מבסביבתה, היו עצמים בולטים מסוג עצים וברזלים, שנפילה עליהם יכולה היתה לגרום לקרע בעורק עמוד השידרה השמאלי.

למסקנה המתבקשת כי המנוח לא נחבט מעצם קהה בולט על הקרקע מן הסוג המתואר בפסק הדין של בית המשפט המחוזי, חיזוקים נוספים. ראשית, הן בחקירותיו במשטרה והן בעדותו בבית המשפט קמא, לא טען המשיב, ולו פעם אחת, כי המנוח נחבט בחפץ על הקרקע בעת נפילתו, כגון במשולש הברזל או בבולי העץ שהיו בסמוך למקום. שנית, פגיעה של הצוואר בעצם בולט במהלך נפילה על הקרקע כטענת ההגנה, היתה

אמורה על-פי השכל הישר להותיר סימני שפשוף חיצוניים בעור. אין חולק כי סימנים כאלה לא נמצאו בגופת המנוח. על כן, גירסת ההגנה בדבר נפילה על חפץ קהה בולט בקרקע אינה מסתברת.

מומחה ההגנה הביע דעה כי מספיקה חבטה בקרקע תוך סיבוב וסטיה פתאומית של הראש על הצוואר - אף בלא היתקלות בחפץ בולט - על מנת לגרום לפגיעה בעורק עמוד השידרה השמאלי ולשטף דם תת עכבישי. את דעתו תמך המומחה בדוגמאות מהספרות הרפואית-משפטית, אולם אף אחת מהדוגמאות אינה מתאימה לנסיבות העניין בפנינו; כולן מתייחסות למקרים של נפילה מתוך תנועה בתנופה (נפילת מתאגרף בזירה; נפילת רוכב מסוס וכן הלאה). מצב דברים זה אינו תואם את אופן התרחשות האירוע בענייננו, גם על-פי גירסת המשיב עצמו. בעדותו של המשיב בפני בית המשפט קמא חזר ואמר מספר פעמים, כי הילד נעמד במקום ורק אז מעד ונפל לאחור. (ראו עמ' 189, 190, 198 לפרוטוקול). מכאן שגם הסבר זה של ההגנה בדבר נפילה מיוחדת על קרקע ללא היתקלות בחפץ קהה בולט, דינו להידחות.

הגירסה לפיה מנגנון המוות נוצר עקב מעידה ונפילה של המנוח ללא מגע פיזי עם המשיב, אינה סבירה גם בשל נימוקים נוספים, שהובאו בפסק-דינה של חברתי.

כך, בגרסת הנפילה לבדה אין כדי להסביר את החבלות בצוואר ובלסת התחתונה בצד השמאלי דווקא. אין חולק כי חלק מהדימומים בצוואר, כגון הדימום בבלוטת הרוק התת-ליסתית השמאלית, יכול היה להיגרם רק כתוצאה מהפעלת לחץ חזק ישיר על המקום. כנראה שמטעם זה טענו מומחי ההגנה כי החבלות בצוואר ובלסת התחתונה משמאל, נגרמו כתוצאה מטלטולי הילד במהלך הטיפול בו ומנסיונות החייה. אלא שאין בהסבר זה של ההגנה כדי לשכנע כיצד יתכן שבאירועים שונים - מעידה ונפילה מחד ונסיונות החייה מאידך - נוצר מצבור נזקים במקום אחד דווקא: הצד השמאלי של הצוואר והראש, בצמוד לעורק עמוד השידרה השמאלי הפגוע. מצבור נזקים כזה באזור כה מוגדר, מתיישב הרבה יותר עם אפשרות של חבלה ישירה בצוואר מצד שמאל, מאשר עם רצף של אירועים נפרדים באופיים ובמועד התרחשותם. אין זה סביר להניח שצירוף מקרים נדיר הביא לכך שאירועים אלה כולם, השאירו אותותיהם בצד אחד.

לבסוף, אך לא פחות חשוב, יש להתייחס לכך שהמשיב לא העלה כלל את הגירסה בדבר נפילת הילד בשלב התיחקור הראשוני בשטח ביום האירוע. בחקירותיו במשטרה, בחר המשיב לשמור על זכות השתיקה ורק בעדותו בפני בית המשפט קמא, העלה המשיב לראשונה את הטענה כי הילד מעד ונפל. גירסה זו הועלתה לאחר שבנתיחת גופתו של המנוח נמצאו חבלות פנימיות בצוואר, ולאחר שהמומחים העלו את

האפשרות של נפילת המנוח על הקרקע. הכלל הוא כי הכובש גירסתו פוגם באמינותה ובמשקלה, בהעדר הסבר משכנע לכך. הסבר כזה לא הוצע על-ידי המשיב בענייננו.

אף אם כל אחת מהאפשרויות שצויינו על-ידי ההגנה לגרימת המוות, עשויה היתה באופן תיאורטי בלבד להצביע על גורם אפשרי לאירוע הקטלני, הרי שאף אחת מהן כשהיא עומדת לעצמה, אינה נותנת הסבר סביר למכלול הנסיבות שהתבררו בעניין זה.

עקב דחית גירסתה של ההגנה כבלתי סבירה, נותרה האפשרות האחרת שהציע פרופ' היס בדו"ח הביניים, ואשר לה הוא נטה מלכתחילה עוד טרם השחזור; לפי אותו הסבר, הקרע בעורק עמוד השידרה משמאל ובעקבותיו הדימום הקטלני במוח אירעו עקב חבלה ישירה- מכה. על-פי נסיון החיים ידוע כי מכה, אף כזו הגורמת לנזק קטלני באיברים פנימיים, יכולה להיות "יבשה", ללא השארת סימנים חיצוניים.

בהעדר אדם אחר שבא במגע עם המנוח ברגע הקריטי, אין מנוס מן המסקנה כי המשיב הוא אשר היכה את המנוח ובכך הביא למותו.

מהטעמים האמורים, אני מצטרפת לפסק דינה של השופטת דורנר.

שופטת

השופטת א' פרוקצ'יה:

אני מצטרפת בהסכמה לפסק-דינה של חברתי, השופטת דורנר ולטעמיה הנוספים של חברתי, השופטת ביניש.

שופטת

הוחלט כאמור בפסק-דינה של השופטת דורנר.

ניתן היום, י"ד בחשוון תשס"א (12.11.2000).

שופטת

שופטת

שופטת

L02.99063590